

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI ISTEBNA

na lata 2007 – 2013

**Gmina Istebna
Powiat cieszyński
Województwo śląskie**

Opracował:

Instytut Gospodarki Nieruchomościami

ul. Staromiejska 21/4

40 – 013 Katowice

Istebna, czerwiec 2008

Plan Odnowy Miejscowości został opracowany przez zespół ekspertów Instytutu Gospodarki Nieruchomościami z siedzibą w Katowicach, w składzie:

1. Arkadiusz Borek
2. Anna Chodorowska

oraz pracowników Urzędu Gminy w Istebnej.

Plan Odnowy Miejscowości został opracowany metodą ekspercko – partnerską, w ścisłym współdziałaniu z Gminą Istebna.

Metoda ekspercko – partnerska polegała na wykonywaniu części pracy w formie warsztatów z udziałem przedstawicieli Urzędu Gminy, pracowników instytucji kultury, oświaty, sołtysa, działaczy, a część przez ekspertów wykonujących analizy i syntezy materiałów wypracowanych w czasie spotkań.

W niniejszym opracowaniu wiele danych odnosi się do Gminy jako całości. Wiele instytucji nie prowadzi szczegółowych statystyk na poziomie sołectwa np. stopa bezrobocia.

Spis treści

1. Wstęp.....	4
2. Wprowadzenie.....	7
3. Charakterystyka miejscowości	9
3.1. Położenie	9
3.2. Historia.....	11
3.3. Dziedzictwo kulturowe	15
3.4. Powierzchnia, ludność.....	16
3.5. Rynek pracy, bezrobocie	17
3.6. Rolnictwo, leśnictwo.....	20
3.7. Środowisko przyrodnicze.....	21
3.8. Zdrowie	23
3.9. Pomoc społeczna i bezpieczeństwo	23
3.10. Edukacja	25
3.11. Kultura, sport i turystyka	28
3.12. Infrastruktura techniczna.....	29
3.13 Organizacje społeczne w Istebnej.....	30
3.14 Instytucje publiczne na terenie sołectwa Istebna	31
4. Inwentaryzacja zasobów służąca ujęciu stanu rzeczywistego.....	33
5. Analiza SWOT dla sołectwa Istebna	38
6. Opis planowanych zadań w ramach Planu Odnowy Miejscowości	40
6.1. Hierarchia celów strategicznych i operacyjnych w sołectwie Istebna	40
6.2. Opis szczegółowy zadania priorytetowego	43
7. Powiązanie Planu Odnowy Miejscowości z lokalnymi dokumentami.....	44
8. Wdrażanie Planu Odnowy Miejscowości.....	45
9. Monitorowanie realizacji Planu Odnowy Miejscowości	46
10. Public Relations Planu Odnowy Miejscowości	47
11. Zakończenie	48
Bibliografia	49

1. Wstęp

Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007 – 2015 przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 27 czerwca 2006r. jest podstawowym dokumentem określającym cele polityki rozwoju w Polsce.

Strategia ta, w odniesieniu do obszarów wiejskich wyznacza priorytety krajowe, które są kompatybilne z priorytetami wspólnotowymi.

Cele i priorytety Strategii Rozwoju Kraju będą realizowane poprzez działania wynikające z podstawowych dokumentów rządowych, a przede wszystkim z Krajowego Programu Reform na lata 2005 – 2008 na rzecz realizacji Strategii Lizbońskiej. Wiodące znaczenie będzie jednak mieć realizacja Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007 – 2013 i odpowiednich Regionalnych Programów Operacyjnych (dalej: „RPO”) oraz Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013^{1,2} (dalej: „PROW”).

Strategia Rozwoju Kraju jest zbieżna z założeniami Krajowego Planu Strategicznego w odniesieniu do obszarów wiejskich, szczególnie w kontekście odnowionej Strategii Lizbońskiej. Założenia obydwu dokumentów znalazły swoje miejsce w przyjętych działaniach przewidzianych do realizacji właśnie w PROW na lata 2007 – 2013.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 będzie realizowany na terenie całego kraju. Według danych statystycznych obszary wiejskie w Rzeczypospolitej Polskiej stanowią 93,2% powierzchni kraju, co potwierdza, że ich znaczenie z punktu widzenia społecznego, ekonomicznego i środowiskowego jest bardzo duże. Według Krajowego Rejestru Urzędowego Podziału Terytorialnego Kraju (dalej: „TERYT”) tereny wiejskie definiowane są jako tereny położone poza granicami administracyjnymi miasta, co oznacza, że są to gminy wiejskie lub części wiejskie gmin miejsko – wiejskich. Definicja wg TERYT-u w dużej części odpowiada kryteriom i metodologii Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (dalej: „OECD”) czy Urzędu Statystycznego Wspólnoty Europejskiej (dalej: „EUROSTAT”). Według kryteriów tych podmiotów obszarami wiejskimi są tereny o gęstości zaludnienia do 150 osób (OECD) lub do 100 osób (EUROSTAT) na 1 km². Definicje te w ogólnym kontekście mają umowny wymiar z uwagi na liczne związki funkcjonalne, gospodarcze i społeczne i należy je traktować umownie jako wskaźniki.³

¹ Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Warszawa maj 2007

² Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Warszawa lipiec 2007

³ Obszary wiejskie w 2005r. – GUS 2006r.

W zapisach PROW obszary wiejskie, to miejscowości znajdujące się w granicach administracyjnych:

1. gmin wiejskich,
2. gmin miejsko – wiejskich z wyłączeniem miast powyżej 5 tys. mieszkańców,
3. gmin miejskich z wyłączeniem miejscowości liczących powyżej 5 tys. mieszkańców.

PROW 2007 – 2013 w szerokim rozumieniu ma niebagatelny wpływ na obszary wiejskie i beneficjentów poprzez m.in. znaczące współzależności środowiskowe, ekonomiczne i społeczne.

Rzeczpospolita Polska określiła zadania w zakresie wspierania rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich określonym w Rozporządzeniu Rady /WE/Nr 1698/2005 z 20 września 2005r. w sprawie wspierania rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz rozwoju obszarów wiejskich (EFRROW – Dz. U. UE L 277 z 21 października 2005r.) oraz w przepisach Unii Europejskiej wydanych w trybie tego rozporządzenia mocą ustawy z 7 marca 2007r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. Nr 64 poz.427).

W ramach priorytetowych kierunków wsparcia obszarów wiejskich 2007 – 2013 zdefiniowano cztery osie:

- Oś 1 – poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego,
- Oś 2 – poprawa środowiska naturalnego i obszarów wiejskich,
- Oś 3 – jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej,
- Oś 4 – Leader.

Instrumenty dostępne w ramach poszczególnych osi wzajemnie się uzupełniają.

W ramach Osi 3 „Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej” bardzo dobitnie podkreślana jest jakość życia społeczności wiejskiej rozumianej nie tylko z punktu widzenia ekonomicznego, ale przede wszystkim, a może głównie, uwzględniająca jej atuty pozaekonomiczne takie jak tożsamość, przestrzenna integralność oraz zbiór wszystkich funkcji życiowych jak np. praca, wypoczynek, rekreacja, kultura, sport, turystyka, itp.

Ponadto w ramach Osi 3 akcentuje się inicjatywy oddolne społeczności wiejskich zmierzające w konsekwencji do integracji wsi, zachowania i odbudowania jej tożsamości oraz rozbudzenia, bądź reaktywowania zapisanych w przekazach i zwyczajach tradycji kulturowych.

W ramach Regionalnych Programów Operacyjnych (m.in. Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej) występują wspólne obszary, których zidentyfikowanie stworzyło konieczność wypracowania tzw. linii demarkacyjnej w celu ograniczenia realizacji określonych typów projektów do poszczególnych programów operacyjnych. Podstawowym kryterium jest wartość projektu, a w PROW-ie dodatkowo ograniczenie terytorialne i wyszczególnienie beneficjentów.

Wydane na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 1 z 7 marca 2007r. ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz rozwoju obszarów wiejskich (Dz. U. Nr 64, poz. 427) Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 lutego 2008 roku w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 (Dz. U. Nr 38, poz. 220) określiło jako wymóg posiadanie dokumentu pn. „Plan Odnowy Miejscowości” (dalej: „POM”).

Plan Odnowy Miejscowości stanowi małą strategię działania sołectwa Istebna w sferze poprawy jakości życia poprzez osobiste zaangażowanie jego mieszkańców, pobudzenie ich odpowiedzialności za własną przyszłość i dumę z możliwości samospelnienia się.

Przygotowania do budowy tego dokumentu poprzedzone były licznymi spotkaniami i rozmowami z pracownikami Urzędu Gminy oraz liderami lokalnej społeczności, zebraniami wiejskimi oraz gromadzeniem i analizą dokumentów będących własnością Urzędu Gminy w Istebnej.

2. Wprowadzenie

Plan Odnowy Miejscowości jest dokumentem, który umożliwia staranie się aktywnych społeczności lokalnych o pozyskanie dodatkowych funduszy ze źródeł zewnętrznych na:

- rozwój społeczno – ekonomiczny obszarów wiejskich,
- aktywizację ludności wiejskiej poprzez wsparcie inwestycyjne na realizację projektów związanych z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej – utrzymanie, odbudowę i poprawę stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi oraz podniesienie atrakcyjności turystycznej obszarów wiejskich.

Opracowanie POM-u, jego uchwalenie oraz wdrożenie jest podstawą ubiegania się o pomoc finansową z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 (dalej: „PROW 2007 – 2013”) z Osi 3: „Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki Wiejskiej”.

W ramach działania Osi 3 „Odnowa i Rozwój Wsi” pomoc finansową mogą uzyskać projekty dotyczące:

- 1) budowy, przebudowy, remontu lub wyposażania budynków pełniących funkcje rekreacyjne, sportowe i społeczno – kulturalne, w tym świetlic i domów kultury; z wyłączeniem szkół, przedszkoli i żłobków,
- 2) budowy, przebudowy, remontu lub wyposażenia obiektów małej architektury,
- 3) budowy, przebudowy lub remontu obiektów sportowych, ścieżek rowerowych, szlaków pieszych, placów zabaw, miejsc rekreacji, przeznaczonych do użytku publicznego,
- 4) zakupu towarów służących przedsięwzięciom związanym z kultywowaniem tradycji społeczności lokalnych oraz tradycyjnych zawodów;
- 5) związanych z kształtowaniem obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno – przestrzenne, w szczególności poprzez odnawianie lub budowę placów parkingowych, chodników lub oświetlenia ulicznego;
- 6) urządzania i porządkowania terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku;
- 7) budowy, przebudowy lub remontu małej infrastruktury turystycznej;
- 8) zagospodarowania zbiorników i cieków wodnych w celu wykorzystania ich do rekreacji lub w celu poprawy estetyki miejscowości;
- 9) rewitalizacji budynków zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków, użytkowanych na cele publiczne oraz obiektów małej architektury, odnawiania lub konserwacji lokalnych pomników historycznych i miejsc pamięci;

- 10) zakupu i odnawiania obiektów charakterystycznych dla danego regionu lub tradycji budownictwa wiejskiego i ich adaptacji na cele publiczne;
- 11) budowy, przebudowy, remontu lub wyposażania budowlanych przeznaczonych na cele promocji lokalnych produktów i usług, w szczególności pawilonów, punktów wystawowych, sal ekspozycyjnych lub witryn;
- 12) odnawiania elewacji zewnętrznych i dachów w budynkach architektury sakralnej wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzkiej ewidencją zabytków i cmentarzy wpisanych do rejestru zabytków;
- 13) wyburzenia i rozbiórki zdewastowanych obiektów budowlanych w celu uporządkowania terenu w miejscowości, jeżeli niemożliwe jest ich odnowienie i dalsze użytkowanie – w zakresie koniecznym do realizacji operacji wymienionych w pkt 1–12;
- 14) zakupu materiału siewnego lub nasadzeniowego roślin wieloletnich;
- 15) zakupu sprzętu, materiałów i usług, służących realizacji operacji.

Realizacja POM-u, oprócz możliwości korzystania z funduszy strukturalnych i innych zewnętrznych źródeł finansowania prowadzi do:

- zdynamizowanego rozwoju społeczno – gospodarczego miejscowości dzięki pojawiającym się nowym możliwościom podejmowania działań rozwojowych,
- wzrostu atrakcyjności życia społeczno – kulturalnego,
- wdrażania pozytywnych zmian akceptowanych przez mieszkańców,
- aktywizacji społeczności lokalnej (wzrost tożsamości z miejscem zamieszkania i stopnia integracji mieszkańców wokół działania na rzecz własnego środowiska – miejscowości),
- wzrostu wartości majątku komunalnego (nieruchomości),
- stworzenie lokalnego forum wymiany informacji i doświadczeń.

3. Charakterystyka miejscowości

3.1. Położenie

Sołectwo Istebna administracyjnie wchodzi w skład Gminy Istebna, a geograficznie leży w Beskidzie Śląskim.

Gmina Istebna leży w południowej części województwa śląskiego i północnej części powiatu cieszyńskiego.

Źródło: www.pl.wikipedia.org, Urząd Gminy

Gmina Istebna potocznie nazywana jest „Trójwią Beskidzką”, a w jej skład wchodzi sołectwa:

- Istebna,
- Jaworzynka,
- Koniaków,

W sołectwie Istebna znajdują się 54 przysiółki rozsiane po stokach i ukryte w dolinach źródłowych potoków Olzy:

- Andziółówka	- Kohuty	- Poloki
- Beskid	- Krzyżowa	- Połom
- Bryje	- Kubale	- Potoczki
- Brzestowe	- Kubalonka	- Skala
- Bucznik	- Kulonki	- Słowiozonka
- Burowie	- Las	- Stecówka
- Bystre	- Leszczyna	- Suszki
- Centrum	- Łączyna	- Szarce
- Dupne	- Matyska	- Szymcze
- Dzielec	- Michałki	- Tartak – Olza
- Gazury	- Miki	- Tokarzonka
- Glinianne	- Mikszówka	- U Stawu
- Haratyki	- Młaskawka	- Wilcze
- Jasnowice	- Mrażnice	- Wojtki
- Kawule	- Murzynka	- Wojtosze
- Kawulonka	- Olecki	- Wyszni Pole
- Kępka	- Pietraszonka	- Zadolina
- Klepki	- Polanka	- Zagroń.

Gmina Istebna graniczy:

- od północy – z miastem i gminą Wisła,
- od wschodu – z gminami: Milówką i Rajczą,
- od zachodu – z Czechami
- od południa – ze Słowacją.

Trójwieś otaczają szczyty Beskidu Śląskiego, skąd rozciągają się widoki na okoliczne pasma górskie, z których przy dobrej widoczności można zobaczyć m.in. Tatry Zachodnie i Wysokie, Małą i Wielką Fatrę, Beskid Żywiecki i Śląsko – Morawski.

Sołectwo Istebna położona jest na zboczach złotego Gronia, na wysokości 590 – 620 m n.p.m.

Sołectwo Istebna ma dobre położenie komunikacyjne z pobliskimi większymi miastami, albowiem przez sołectwo przebiega droga o znaczeniu ponadlokalnym: wojewódzka 941 Skoczów – Wisła – Istebna.

3.2 Historia

Granice historycznego Śląska Cieszyńskiego, zwanego też Wschodnim wyznacza:

- na wschodzie rzeka Białka oraz szczyty beskidzkie Klimczok, Kotarz, Malinkowska Skala, Barania Góra, Gańczorka, Tyniok, skąd linia graniczna biegnie ku południowi,
- na południu szczyt Ochodžitej, teren Jaworzynki, dalej granicą śląsko-słowacką pod Białym Krzyżem,
- na zachodzie rzeka Ostrawica, a na małym odcinku między Ostrawą–Gruszowem a Boguminem rzeka Odra – w Kopytowie, łączy się z Olzą,
- na północy rzeka Olza wraz ze swoim dopływem Piotrówką. Dalej, od Piotrowic, aż po Strumień, granica jest otwarta, skąd korytem Wisły posuwa się ku północnemu wschodowi, aż do połączenia się z Białką.

Takie granice Śląska Cieszyńskiego ukształtowały się w latach czterdziestych osiemnastego wieku, po wojnach prusko–austriackich. Ziemia ta na wschodzie styka się z Małopolską, na południu ze Słowacją, Morawami i częścią Śląska Opawskiego sąsiadującą z nią od zachodu, były Śląsk Pruski.

Etnicznie teren ten był od najdawniejszych czasów złączony z Polską, organizacyjnie znajdował się w obrębie wpływów państwa Wiślan, a następnie stanowił część terytorium państwa polskiego. W okresie rozbicia dzielnicowego Polski Ziemią Cieszyńską władali Śląscy Piastowie.

Książęta Cieszyńscy byli zmuszeni składać hołd królowi czeskiemu. Czasy panowania ostatnich książąt Fryderyka Wilhelma i Elżbiety Lukrecji przypadły na lata wojny trzydziestoletniej. Śląsk Cieszyński był w tym czasie pustoszone przez oddziały wojskowe: duńskie, szwedzkie i habsburskie. Kiedy w 1653r. umiera ostatnia księżna cieszyńska z rodu Piastów Elżbieta Lukrecja, księstwo dostaje się pod panowanie Habsburgów.

Do roku 1740 ziemia ta należała wraz z krajami korony czeskiej do państwa Habsburgów.

W 1756r. doszło do nowej wojny 7-letniej, wskutek której Śląsk Cieszyński również bardzo ucierpiał. W 1782r. ziemia cieszyńska została przyłączona z Morawami w jedną całość administracyjną, tzw. gubernium, ze stolicą w Brnie, co przyczyniło się m. in. do wzrostu wpływów czeskich na tym terenie. Gubernium Morawsko – Śląskie zostało podzielone w 1849r. na dwie samodzielne jednostki administracyjne – morawską i śląską. Ta ostatnia obejmował Śląsk Cieszyński i Opawski, a jej siedziba znajdowała się w Opawie, gdzie został ukonstytuowany sejm i rząd krajowy. Na ziemi cieszyńskiej utworzono nowy sejm i rząd krajowy, następnie trzy powiaty polityczne – bielski, cieszyński i frysztacki.

Wrzesień 1848r. przyniósł cesarską decyzję o zniesieniu pańszczyzny i sprzedaży dotychczasowym użytkownikom chłopskim uprawionej ziemi po cenach przystępnych.

W 1854r. na mocy rozporządzenia cesarza rzymsko – niemieckiego i króla Czech Ferdynanda III, książęce dobra cieszyńskie zostają wcielone do tzw. Komory z siedzibą we Wrocławiu, nosząc dotąd nazwę dóbr kameralnych, inaczej zwanych też Komorą Cieszyńską. Pod panowaniem austriackim pozostał Śląsk Cieszyński do końca I wojny światowej.

Na Śląsku Cieszyńskim od drugiej połowy XIX wieku nad antagonizmem polsko – niemieckim stopniowo zaczął dominować konflikt polsko – czeski, który do końca XIX wieku stał się pierwszoplanowy.

Rywalizacja polsko – czeska o wpływy na Śląsku Cieszyńskim, z chwilą rozpadu monarchii habsburskiej i powstania Czechosłowacji oraz odrodzenia się Polski po pierwszej wojnie światowej przerodziła się w ostry konflikt. Czesi uzasadnili swoje aspiracje do posiadania Śląska Cieszyńskiego racjami historycznymi, zaś strona polska odwoływała się głównie do argumentu etnicznego.

10 października 1918r. w Krakowie utworzona została reprezentacja ludności polskiej Śląska Cieszyńskiego pod nazwą: Rada Narodowa Księstwa Cieszyńskiego, która 30 października wydała manifest obwieszczający przynależność Śląska Cieszyńskiego do Polski.

Dnia 28 lipca 1920r. Rada Ambasadorów w belgijskim mieście Spa rozstrzygnęła spór między Polską a Czechosłowacją. Czechosłowacja otrzymała tereny na lewym brzegu Olzy, Polska zaś na prawym i granica ta, utrzymywana jest do dziś dnia.^{4, 5, 6, 7} Nowe granice odcięły jednak Istebną od jej centrum administracyjnego – Jabłonkowa i dopiero otwarcie drogi przez przełęcz Kubalonkę w roku 1932 połączyło wieś z resztą polskiej części Śląska Cieszyńskiego.

Istebna jest najstarszym spośród trzech sołectw w gminie. Prawdopodobnie już w XVI w. istniała tu pasterska osada wołoska, później w XVII w. zdominowana przez ludność przybyłą z dolin.

Pierwszą osadą na terenie Istebnej były Jasnowice, powstały one najprawdopodobniej w połowie XVI w., założone przez sektę zwaną „Jasnowidzami”, która to uciekła do dziewiczych niedostępnych lasów i założyła tam małą osadę, złożoną z kilku gospodarstw.⁸ O Jasnowicach wspomina już przywilej z 4 X 1615r., wystawiony przez Księcia Cieszyńskiego Adama Waclawa. W protokole z wizytacji kościelnej parafii jabłonkowskiej z 1652r. pomiędzy wsiami zobowiązanymi do pewnych świadczeń na rzecz proboszcza jabłonkowskiego są

⁴ D. Kadłubiec: Uwarunkowania Cieszyńskiej kultury ludowej, Czeski Cieszyń 1987

⁵ J. Marcinkowa: Tańce Beskidu i Pogórza Cieszyńskiego, W-wa 1996

⁶ Śląsk Cieszyński, Zarys dziejów...,

⁷ M. W. Wanatowicz: Historia społeczno – polityczna Górnego Śląska i Śląska Cieszyńskiego w latach 1918- 1945, Katowice 1994

⁸ F. Popiolek: Historia osadnictwa w Beskidzie Śląskim, K-ce 1939

Jasnowice, z zaznaczeniem, że jest to wieś „świeżo założona”. Podobna wzmianka była w następnym protokole wizytacyjnym z 1679r., w trzecim protokole z 1688r. też nie ma wzmianek na temat Istebnej choć już istniała.

Inni twierdzą, że pierwsza chata stała u ujścia potoku Glinianego do Olzy – w chacie tej nocowali podróżni wędrujący ze Śląska do Małopolski.

Jeszcze inni twierdzą, że Andziłówka jest kolebką gminy Istebna – tutaj mieli się osiedlić pierwsi osadnicy, przysłani przez książąt cieszyńskich do wyrobu gontów i splawiania drzewa; dla nich była tu gospoda, oddana warendę, potem pozostała nazwa „Harenda”.

Urbarz z 1557r. nie wymienia nazwy *Istebna*, ale znajdujemy w nim wzmiankę, która dotyczy opłaty, jaką ma jeden ze wsi Piosek uiścić z łaki istebniańskiej.

Urbarz z 1621r. wymienia nazwę *Istebna*. W urbarzu tym spisano wszystkich osadników i podano ich powinności wobec księcia, obowiązujące do 11 XII 1643 rok.

Pod koniec XVI w. na stokach południowych Złotego Gronia pojawili się osadnicy, tworząc podstawy pod rozwój nowej wsi Istebnej. Informacja ta odnosi się do głównej części wsi, którą mieszkańcy nazywają „dziedziną”. Część osadników zajęła grunta najbardziej nasłonecznione na południowych stokach gór. Osada ta odznacza się specyficznym typem zabudowy zwanym *ulicówką* z zabudowaniami ciągnącymi się po obu stronach drogi z frontem ku południowi.

Pierwszymi osadnikami byli m.in. Kulhanek i Karch, którzy osiedlali się na zrębach, czyli na miejscach, w których musieli najpierw las wyrębać. Osadnicy przyszli ze starych wsi śląskich (Czechowski z Czechowic, Żeleskowie z Jabłonkowa, Heretyk z Jasnowic, Jebastys i Kohut może z Mostów), część ich o nazwiskach słowiańskich, ale nie polskich prawdopodobnie ze znacznie starszej od Istebnej, po już istniejącej w XIII wieku wsi słowackiej Istebnego, stąd przynieśli ze sobą nazwę słowiańską.

J. Zahradnik wyjaśnia nazwę Istebna opisując w „Naszej wsi, Istebnej”, jak to kiedyś na przestrzeni wioski Istebnej osiadł jeden z zakonników, by prowadzić życie pustelnicze. Zasłynął on w dalekiej okolicy swoimi dobrymi uczynkami jako lekarz dusz i ciał ludzkich. Słudzy kościoła po miastach i wsiach śląskich, do których doszła ta sława istebniańskiego pustelnika, wyrażali się o nim na zamku cieszyńskim w języku łacińskim „Iste bene facere”, co znaczyło „Ten tam czyni dobrze”. Prawdopodobnie od tych pierwszych dwóch słów „Iste bene” powstała nazwa wsi Istebna, zwanej też dawniej „Istebne”.

Kolejnym ogniwem osadniczym w Istebnej byli Wołosi – pasterze osadnicy. Posuwali się oni z Balkan łukiem Karpat w kierunku zachodnim przynosząc na teren Beskidu Śląskiego

na przełomie XV i XVI w. elementy wszystkich napotkanych grup ludności – Rumunów, Rusinów, Słowaków.

Włosi zapoczątkowali miejscowe pasterstwo, które okazało się być o wiele bardziej dochodowe niż rolnictwo (ziemia nie była zbyt urodzajna). Niebawem po założeniu Istebnej tutejsi górale mieli już trzy szalasy w górach – Andrysków, Cienków, Barani i 8 bacujących, którzy wypasali ponad 1100 sztuk bydła (głównie owce). Pasterstwo pozostało podstawowym zajęciem mieszkańców aż do połowy XIX w.

Pierwsze osady i chaty powstawały w lasach na wypaleniskach i wyrębiskach, a budowano je na południowych stokach gór w pewnej odległości od potoku. Od chaty na szczyt i po rzeczkę ciągnął się pas ziemi uprawnej, zaś za szczytem i za potokiem wypasano bydło rogate, a na dalszych górach pasły się owce – tam był „sałasz”.

Las przylegający do Istebnej, zwany trzecią zapowiedzią, kurczył się coraz bardziej i oddalał od wsi. Górale „brali” z niego bez żadnej przeszkody od strony urzędników książęcych, drzewo na budowę domostw, wyrób sprzętów domowych, narzędzi do pracy, na opał i do świecenia, robili z niego gonty dla księcia i rąbali drzewo na opał dla dworu. Powstały w skutek tego „wyrębiska”, na które przenosili się ci górale, którzy chcieli być bliżej lasu ze swoim bydłem lub byli niezadowoleni z gruntów otrzymanych. Nowe osiedla, które zakładali, nie były już skupione, powstały bowiem tu i ówdzie na polanach, z których las wycięto. Wtedy przeszli Istebnianie na drugi brzeg Olzy. Jedno z takich osiedli założył tam Mlaskała, od którego otrzymało ono nazwę Mlaskawki. Obok Mlaskawki powstało osiedle Łączyna, dalej Andziolówka, Stecówka, Murzynka, Pietroszonka i inne, które wchodzą w skład dzisiejszej Istebnej.

Istebnianie nie mieli długi czas własnego kościoła i katolicy musieli uczęszczać do oddalonego znacznie kościoła w Jabłonkowie, na rzecz tamtejszego też proboszcza składali wszyscy katolicy i protestanci daniny w postaci dziesięciny pieniężnej i siana. Zarząd dóbr kameralnych, który takie dochody zbierał z Istebnej, Jaworzynki i Koniakowa, nie kwapił się z zaspokojeniem potrzeb religijnych swoich poddanych. W 1716r. do Jabłonkowa przybył jezuita ks. Leopold Tempes z Komory Śląskiej we Wrocławiu z misją rekatolizacji miejscowych górali. Dotarł on niebawem do Istebnej, gdzie w 1720r. zbudował drewnianą kaplicę, a nieopodal niej szkołę. Koszty comiesięcznego sprowadzenia księdza, jak i utrzymania nauczyciela ponosili zarówno protestanci, jak i katolicy. W 1794r. starania Tempesa doprowadziły do powstania nowego, murowanego kościoła pw. „Dobrego Pasterza wstępującego do nieba”, natomiast na 1819r. datuje się powstanie nowej, murowanej szkoły obok kościoła. W tym samym roku nieopodal powstała gospoda „U Ujca”, która na wiele lat stała się centrum życia społecznego górali.

W 1756r. wyszła ustawa lasowa nakazująca zalesienie przynajmniej połowy wyciętego terenu. W 1766r. rząd austriacki zwrócił uwagę ks. Albrechtowi cieszyńskiemu na stan lasów w Cieszyńskim. Skutkiem tego Zarząd Komory zaczął dążyć do komasacji lasów. W tym celu zaczęto rugować górali z zalesionych obszarów i w dalszym ciągu podnosić liczbę uprawnionych na sałaszu. W 1800r. na polecenie cesarza Franciszka I została zawarta ugoda między Komorą Cieszyńską a sałasznikami wszystkich gmin górskich. Oddano sałasznikom tereny do niczym nieograniczonego wypasu, w zamian za co górale odstąpili Komorze z dotąd używanych przez siebie terenów 4035 morgów pastwisk do zalesienia. W zamian za oddanie części sałaszków Komora zrzekła się prawa zakładania nowych sałaszków, sprzedaży łąk i pozwalała ścinać w swych lasach karłowaty drzewostan na potrzeby sałaszone oraz gałęzie na karmę dla owiec. Radykalną zmianę stosunków gospodarczych przyniosło zniesienie poddaństwa w 1848r. Zaczęto dążyć do ograniczenia serwitutów pastwiskowych, poboru drzewa i produktów leśnych. Data regulacji serwitutów jest momentem zwrotnym w historii sałasznictwa. Od tej chwili zaczęła znikać gospodarka sałasznicza. W 1947r. na terenie Istebnej były trzy sałasze (2 sałasze są więc na Stecówce i 1-na Pietraszonce), w Jaworzynce – 1, w Koniakowie – 1.

Pierwsza pieczęć gminy z 1702r. obrazuje kozę ogryzającą drzewo, co symbolizuje wieloletnią walkę zarządu dóbr książęcych z hodowlą kóz przez górali i wypasaniem ich w lasach.

3.3. Dziedzictwo kulturowe

Sołectwo Istebna odznacza się specyficznym typem zabudowy zwanym *ulicówką* z zabudowaniami ciągnącymi się po obu stronach drogi z frontem ku południowi.

We wsi można wyróżnić otwartą przestrzeń wspólną – wokół kościoła pw. Dobrego Pasterza.

W gminie Istebna strefą ścisłej ochrony konserwatorskiej „A” objęte zostały następujące obiekty i zespoły zabytkowe:

1. zespół sakralny z kościołem parafialnym p.w. Dobrego Pasterza z 1792-94r. nr rej. 149/60 z 27.02.1960r. oraz A-314/78 z 11.05.1978r., budynkiem dawnej szkoły parafialnej z 1819r., ob. GOK nr, rej. 150/60 (R/590/60) z 27.02.1960r. oraz A-312/78 z 21.04.1978r., cmentarzem i starodrzewiem w granicach odpowiednich parcel budowlanych i gruntowych.
2. zespół drewnianej zabudowy „Wojtki” z XVIII – XIX w. – budynki nr 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 406, 455, 587 – nr rej. A-406/82 z 25.01.1982r.
3. bud. mieszk. nr 146 wraz z zabudową gospodarczą nr rej. A-371/78 strefa ochrony w granicach działki budowlanej
4. bud. mieszk. nr 51 z 1868r. wraz z zabudową gospodarczą nr rej. 151/60 z 27.02.1960r. oraz A-372/78 strefa ochrony w granicach parceli budowlanej

5. bud. mieszk. nr 58 z 1830r. wraz z zabudową gospodarczą nr rej. 973/68 z 30.12.1968r. oraz A-373/78 strefa ochrony w granicach parceli budowlanej
6. bud. mieszk. nr 133, drewn., z 1809r., nr rej.: 974/68 z 30.12.1968r.
7. bud. mieszk. nr 146, drewn., z 1803r., nr rej.: 975/68 z 30.12.1968r. oraz A-371/78 z 13.11.1978r.
8. bud. mieszk. nr 293 (pracownia malarska Jana Wałacha), z pocz. XIX w. (dom drewn. z 1900r. i dom drewn. z 1915r.) wraz z zabudową gospodarczą: studnią drewn. z 1930r. i otaczającą zielenią (ogród) nr rej. A-525/87 z 24.10.1987r., strefa ochrony w granicach działki budowlanej i gruntowej.
9. kościół par. pw. Świętego. Krzyża, 1779, 1957, nr rej.: 156/60 (R/555/59) z 27.02.1960r. oraz A-265/78 z 25.01.1978r.

Strefą „OW” w sołectwie Istebna – obserwacji archeologicznej jako potencjalne obszary badań archeologicznych – objęto stanowiska archeologiczne:

- obszar AZP 113-46, stanowiska na obszarze nr 1, nr 2, nr 3, nr 4, nr 5, nr 6, nr 7, nr 8,
- obszar AZP 113-47, stanowiska na obszarze nr 4, nr 5, nr 1, nr 2 – ślady osadnictwa pradziejowego z epoki kamienia i wczesnego brązu.

3.4. Powierzchnia, ludność

Gmina Istebna ma 8 425 ha, z tego sołectwo Istebna – 4 741 ha, co stanowi 56,3% powierzchni.⁹

Tab. Struktura użytkowania terenu

lp.	Użytkowanie terenu	Powierzchnia w ha			
		Istebna	Jaworzynka	Koniaków	ogółem
1	Rolnictwo i leśnictwo	4 510,32	2 105,30	1 359,28	7 974,90
2	Zabudowa mieszkaniowa	98,76	58,99	71,47	229,22
3	Usługi o charakterze publicznym	18,93	1,95	2,08	22,96
4	Usługi o charakterze komercyjnym	9,17	2,03	1,49	12,69
5	Wytwórczość	4,56	0,72	0,00	5,28
6	Obsługa techniczna i usługi komunalne	1,14	1,04	2,68	4,86
7	Komunikacja	36,38	30,86	17,08	84,32
8	Wody	61,74	14,11	14,92	90,77
	Powierzchnia ogółem	4 741,00	2 215,00	1 469,00	8 425,00

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Istebna

⁹ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Istebna

Wg danych na koniec marca 2008r. Gmina Istebna liczy 11 638 osób, z tego w Istebnej – 5 074 osób.

Tab. Liczba ludność w Gminie Istebna

sołectwo	na dzień 31.12.2005r.		na dzień 31.12.2006r.		na dzień 31.12.2007r.		na dzień 31 marca 2008r.	
	pobyt stały	pobyt czasowy	pobyt stały	pobyt czasowy	pobyt stały	pobyt czasowy	pobyt stały	pobyt czasowy
Istebna	4880	123	4899	109	4929	116	4945	129
Jaworzynka	3083	49	3094	35	3110	33	3111	36
Koniaków	3568	35	3570	43	3581	41	3582	44
Ogółem	11 531	207	11 563	187	11 620	190	11638	209

Źródło: Dane własne Urzędu Gminy

3.5. Rynek pracy, bezrobocie

Na terenie Gminy Istebna zarejestrowanych jest 311 podmiotów gospodarczych (stan na 31.12.2007r.), z tego najwięcej związanych jest z budownictwem, handlem i turystyką.

Tab. Działalność gospodarcza w Gminie Istebna

Rodzaj działalności gospodarczej	Ilość firm w poszczególnych sołectwach			
	Istebna	Jaworzynka	Koniaków	Ogółem
Budownictwo	27	25	19	71
Usługi leśne, tartaki	22	11	10	43
Handel	25	11	21	57
Gastronomia	15	3	13	31
Transport	8	2	4	14
Turystyka ogółem	29	14	10	53
Usługi pozostałe	19	6	17	42
Razem	145	72	94	311

Źródło: Dane Urzędu Gminy

W gminie Istebna do największy pracodawców należą:

Tab. Główni pracodawcy w Gminie Istebna

Lp.	Przedsiębiorstwo	Zatrudnienie (ilość osób)
1	Lys Fusion Poland	50-70
2	Wykonawstwo Instalacji i Robót Ogólnobudowlanych	10
3	Stollux	20
4	Kubajak	50
5	Technoplast	40
6	Zakład Mięsny	10
7	Zakład Remontowo Budowlany	15
8	Tartak Kawulok	10
9	Tartak Sikorów	10
10	Spółdzielnia Usług i Produkcji	20
11	Zakład Budowlany Kubas	10
12	Piekarnia Kawulok	10
13	Mirotrans	10
14	WCP Kubalonka + Szkoła	250
15	Ośrodki zdrowia (wszystkie)	40
16	Hotel Harnaś	5-10

Źródło: Dane Urzędu Gminy

Na terenie gminy Istebna nie ma przedsiębiorstw dużych zatrudniających powyżej 250 osób. Wynika to z trudnego położenia geograficznego, które hamuje rozwój dużej przedsiębiorczości (duża wysokość nad poziomem morza, trudny dojazd, problemy z dostawami prądu). Jednak celem gminy nie jest przyciągnięcie dużych firm, lecz rozwój małej i średniej przedsiębiorczości działającej w sektorze usług i turystyki.

Wg danych Powiatowego Urzędu Pracy w Cieszynie w Gminie Istebna zarejestrowanych jest 360 bezrobotnych (stan na 30 kwietnia 2008r.). Nie są natomiast prowadzone dane na poziomie sołectw.

Tab. 4. Dane statystyczne dotyczące bezrobocia w powiecie cieszyńskim. Statystyka za miesiąc kwiecień 2007 roku

Gminy	Bezrobotni kartoteka czynna		Bezrobotni z prawem do zasiłku	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
Cieszyn	1520	902	183	92
Ustroń	459	226	62	26
Wisła	470	205	54	26
Brenna	387	236	69	34
Chybie	288	178	43	24
Dębowiec	200	134	32	12
Goleszów	480	281	42	22
Hażlach	431	289	47	24
Istebna	579	305	78	28
Skoczów	1045	661	150	84
Strumień	422	265	45	27
Zebrzydowice	500	348	42	23
Suma	6781	4030	847	422

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Cieszynie

Tab. 5. Dane statystyczne dotyczące bezrobocia w powiecie cieszyńskim. Statystyka za miesiąc kwiecień 2008 roku

Gminy	Bezrobotni kartoteka czynna		Bezrobotni z prawem do zasiłku	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
Cieszyn	1262	726	177	94
Ustroń	329	163	58	32
Wisła	344	140	50	25
Brenna	252	164	30	16
Chybie	235	149	52	24
Dębowiec	141	104	24	15
Goleszów	358	212	50	27
Hażlach	302	206	42	21
Istebna	360	184	57	24
Skoczów	706	450	100	62
Strumień	338	213	36	17
Zebrzydowice	380	267	32	16
Suma	5007	2978	708	373

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Cieszynie

Prezentowane dane statystyczne wskazują, że bezrobocie w gminie spada.

W sołectwie Istebna pomnikiem przyrody jest:

- lipa drobnolistna rosnąca w pobliżu kościoła, wiek ok. 250 lat, 390 cm obwodu i 28m wysokości, nr rej. 49,
- lipa drobnolistna rosnąca w Istebnej – Olecki 319, wiek ok. 200 lat, 300 cm obwodu i 27m wysokości, nr rej. 50,
- cis pospolity rosnąca w Istebnej – Olecki 319, wiek ok. 400 lat, 100 cm obwodu i 7 m wysokości, nr rej. 51,
- lipa drobnolistna rosnąca w Istebnej – Andziolówce 243, wiek ok. 200 lat, 320 cm obwodu i 25 m wysokości, nr rej. 478,
- buk Zwyczajny rosnące w Istebnej – Dzielcu, 280 cm obwodu i 30 m wysokości, nr rej. 561.

W Istebnej występuje również stanowisko cieszyńnianki (*Hacquetia epipactis*), rzadkiej rośliny zielnej.

Przy szkółce leśnej Wyrchczadeczka znajduje się Muzeum świerka istebniańskiego, gdzie można zapoznać się z historią i dniem dzisiejszym sławnych drzewostanów świerkowych rosnących na terenie Istebnej. W pobliżu szkółki rośnie drzewostan pokazowy. Muzeum jest integralną częścią szkółki leśnej oraz Karpackiego Banku Genów, które stanowią bardzo dobrą bazę dla działalności edukacyjnej. Przy szkółce zlokalizowana jest również wolierowa hodowla głuszca w której na „żywo” możemy zobaczyć w specjalnie przygotowanym pokazowym pomieszczeniu te rzadkie piękne ptaki.

W Istebnej znajduje się również Ośrodek Edukacji Ekologicznej, który powstał w 1997r. na zlecenie Nadleśnictwa Wisła w ramach działalności Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Beskidu Śląskiego”. W ośrodku tym zaprojektowano i wykonano scenografię dioramy przedstawiającą panoramę beskidzką z najbardziej charakterystycznymi elementami fauny i flory.

3.7 Środowisko przyrodnicze

Pod względem geologicznym obszar gminy składa się z dwóch jednostek: płaszczowiny śląskiej i płaszczowiny magurskiej oraz wciśniętej pomiędzy nie wąskiej jednostki przedmagurskiej – północnej i południowej.

Dominujące w rzeźbie terenu są pogórza z fragmentami zrównań pontyjskich. Najwyższe wzniesienia mają charakter ostańcowy, natomiast niższe wzniesienia zostały sklasyfikowane jako góry niskie i pogórza z fragmentami zrównań miocénskich. Rzeźbę terenu uzupełniają niewielkie fragmenty niskich pogórzy i obniżeń śródgórskich.

Najwyższym wzniesieniem na terenie gminy jest graniczna Kiczora (989,6 m n. p. m.) położona na jej północno-zachodnich rubieżach. Natomiast najniższym punktem gminy jest koryto Olzy w profilu granicznym, położone na wysokości 452,5 m n.p.m.

Przez teren gminy przebiega charakterystyczny dział wód między zlewiskiem Morza Bałtyckiego od północy, a zlewiskiem Morza Czarnego od południa. Płynąca przez Istebną Olza wpada do Odry, która znajduje ujście w Morzu Bałtyckim, natomiast wody potoku Czadeczki płyną z Jaworzynki na południe i wpadają poprzez rzekę Wag do Dunaju i Morza Czarnego. Powyższy dział wód przebiega od Girowej łagodnym grzbietem, którym prowadzi szosa z Jaworzynki do Koniakowa i dalej na południe grzbietem od Ochodžitej do Zwardonia.

Na północ od tego działu wód, w dorzeczu Olzy rozłożyła się wieś Istebna, obejmująca łagodne południowe stoki grzbietu górskiego Kiczory – Kubalonka – Karlówka, oraz stosunkowo żyzne zbocza wzniesienia Złoty Groń (710 m n.p.m.), na którego południowych stokach znajduje się główne skupisko zabudowań wsi.

Położenie geograficzne i ukształtowanie terenu mają wpływ na tworzenie się klimatu Beskidu Śląskiego (Gmina Istebna leży karpackim regionie klimatycznym). Beskidzka Trójwieś – ma klimat łagodniejszy niż inne miejscowości beskidzkie. Powoduje to pochylone ku południowemu zachodowi, pofalowane terytorium, dzięki czemu uzyskują większe nasłonecznienie. Klimat tych miejscowości charakteryzuje się także dużą zmiennością pogody. Już w listopadzie pojawia się pokrywa śnieżna, która leży czasami nawet do późnej wiosny.

Na obszarze Gminy Istebna występują cztery typy siedliskowe: lasu mieszany górski (3718 ha; 96,3%), bór mieszany górski (119 ha; 3,1%), las górski (24 ha; 0,6%) i ols górski (1 ha; 0,0%).

W składzie gatunkowym drzewostanów dominuje świerk. Nieznaczną powierzchnię zajmują: buk, jodła, jawor, sosna pospolita, olcha, szara, olcha czarna, jesion, brzoza brodawkowata i dąb szypułkowy, charakterystyczny dla gminy Istebna świerk pospolitego, tzw. „świerka istebniańskiego”, który w ostatnich latach stał się gatunkiem wymierającym

Fauna gminy Istebna jest dość zróżnicowana. Wśród ssaków występuje około 40 gatunków. W większości są to drobne ssaki z rodzajów *Sorex*, *Neomys*, *Apodemus* i *Microtus*. Najrzadsze są ssaki drapieżne – ryś i wilk oraz niedźwiedź brunatny, który obszar gminy odwiedza okresowo. Wśród kopytnych najpospolitsze są sarna i jeleni. Do najrzadszych i najciekawszych gatunków awifauny możemy zaliczyć: derkacza, dzięcioła czarnego i zielonego, drozda obrożnego, mucholówkę szarą, kruką, orzechówkę. Większość gatunków ptaków objęta jest ścisłą ochroną prawną. Wśród gadów zanotowano występowanie 5 gatunków: jaszczurek zwinki i żyworodnej, padalca zwyczajnego, zaskrońca zwyczajnego i żmii zygzakowatej. Najliczniejsze z wymienionych gatunków są jaszczurki. Wszystkie gatunki gadów podlegają ochronie prawnej. Fauna płazów liczy około 10 gatunków i do najrzadszych i interesujących

gatunków należą: salamandra plamista oraz traszki karpacka i górską. Wszystkie gatunki płazów podlegają ochronie prawnej.

3.8 Zdrowie

W Istebnej są dwa Niepubliczne Ośrodki Zdrowia:

1. NZOZ „Na Dziełcu”, gdzie funkcjonują poradnie: neurologiczna, laryngologiczna, ginekologiczna, chirurgiczna, dziecięca, medycyny rodzinnej, stomatologiczna oraz rehabilitacyjna.
2. NZOZ „Istebna – Centrum” S.C., gdzie przyjmuje 2 lekarzy pediatrii, internista oraz dermatolog

oraz Wojewódzkie Centrum Pediatrii WCP „Kubalonka”, które udziela świadczeń w zakresie:

1. ambulatoryjnej specjalistycznej opieki zdrowotnej: alergologii, laryngologii, pulmonologii, rehabilitacji,
2. stacjonarnej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży pełno- i niepełnosprawnej w ramach szpitala opieki długoterminowej: pulmonologicznej, alergologicznej, pediatrycznej i rehabilitacyjnej,
3. umożliwienie korzystania dzieciom i młodzieży z opieki dydaktyczno-wychowawczej oraz nauczania w zakresie szkoły podstawowej, gimnazjum i liceum,
4. orzekanie o stanie zdrowia i czasowej niezdolności do pracy,
5. profilaktyki i promocji zdrowia.

Na terenie sołectwa znajduje się również Pogotowie Ratunkowe oraz dwie apteki.

3.9 Pomoc społeczna i bezpieczeństwo

Pomoc społeczna świadczona jest przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Istebnej.

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej na terenie gminy Istebna w 2007r. wyniosła 1 087, natomiast przyznano 26 386 zasiłków rodzinnych.

Tab. Powody przyznania pomocy społecznej w Gminie Istebna

Powód przyznania pomocy	Ilość świadczeń
z tytułu urodzenia dziecka	120
z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	838
z tytułu samotnego wychowywania dziecka	760
z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	783
z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego (wyprawka)	1571
z tytułu podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania	3 656

dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	6 208
świadczenia opiekuńcze	2 948
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	162
zaliczka alimentacyjna	44
łącznie	17 090

Źródło: Sprawozdanie GOPS za 2007r.

W sołectwie Istebna w 2007r. 12 osób korzystało z zasiłku stałego (tj. osoby całkowicie niezdolne do pracy z powodu wieku: kobieta-60 lat, mężczyzna – 65 lat lub niepełnosprawności – stopień znaczny lub umiarkowany. Natomiast 17 rodzin korzystało z zasiłku okresowego przyznanego za długotrwałą chorobę, niepełnosprawność lub brak możliwości zatrudnienia

W Gminie Istebna nie ma Posterunku Policji, natomiast Rewir Dzielnicowych Komisariatu Policji w Wiśle obejmuje:

- Istebną – st. asp Jan Sewastynowicz
- Jaworzynkę – sierż. sztab. Bogdan Gorzółka
- Koniaków – st. asp. Leszek Bujok.

Na terenie sołectwa funkcjonują dwie Ochotnicze Straże Pożarne:

- OSP Istebna Zaolzie,
- Jednostka Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego OSP Istebna Centrum. Pierwsze dokumenty dotyczące działalności tej jednostki pochodzą z 1893r., który przyjęto jako rok założenia Straży Ogniowej w Istebnej (FREIWILLIGE FEUERWEHR JSTEBNA).

Dokumentami tymi są: spis członków straży i książka kasowa, które zachowały się do dnia dzisiejszego. Na tej podstawie można stwierdzić, że założycielami OSP byli: ks. Henryk Skupin, nadleśniczy Aksman, kierownik szkoły Karol Grania, wójt Georg Juroszek, Gospodzki Franciszek z Kubaloki, nauczyciele Gustaw Knoppek i Karol Kubel z Koniakowa. W 1973r. został powołany Społeczny Komitet Budowy Domu Strażaka w Istebnej, w którego skład wszedł cały Zarząd oraz Naczelnik Gminy Istebna Leszek Bacia. Wybudowanie nowej remizy było możliwe dzięki pomocy władz gminy oraz ogromnemu zaangażowaniu członków OSP oraz całego społeczeństwa Istebnej, którzy wiele godzin przepracowali w czynach społecznych, złożyli datki finansowe oraz w naturze np. drzewo. Obiekt ten oddano do użytku w 1975r. i służy do dnia dzisiejszego. 15 maja 1997 roku decyzją Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej nasza jednostka zostaje włączona do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

3.10. Edukacja

W sołectwie Istebna znajduje się:

1. Gminne Przedszkole

Tab. Ilość przedszkolaków w ostatnich trzech latach

	rok szkolny		
	2005/2006	2006/2007	2007/2008
liczba przedszkolaków	25	26	43

Źródło: Dane Urzędu Gminy

W ostatnich lata ilość przedszkolaków systematycznie wzrasta, co związane jest z dodatnim przyrostem naturalnym w Gminie Istebna.

W gminnym przedszkolu prowadzone są dodatkowe zajęcia muzyczno – taneczne, plastyczne, religia oraz j. angielski.

2. Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Ks. Józefa Londzina

Tab. Ilość uczniów w ostatnich trzech latach

	rok szkolny		
	2005/2006	2006/2007	2007/2008
liczba uczniów	343 + 34 oddział „0”	307 + 56 oddział „0”	294 + 49 oddział „0”

Źródło: Dane Urzędu Gminy

W szkole dzieci mogą korzystać z zajęć dodatkowych: kółko taneczne, kółko turystyczne, kółko teatralne, kółko dziennikarskie, kółko matematyczne, kółko komputerowe.

Do najważniejszych osiągnięć uczniów tej szkoły należą:

- w olimpiadach matematycznych (Kangur, Beniamin) w 2004/2005 2 wyróżnienia i w 2007/2008 również 2 wyróżnienia
- w konkursie „Unia europejska” prof. Grabowskiej w 2006/2007 1 wyróżnienie i w 2007/2008 również 1 wyróżnienie
- w konkursie „Czytamy z wyobraźnią” – I miejsce w ramach I Międzynarodowego Festiwalu Czytania nad Olzą organizowanego przez Bibliotekę Miejską w Cieszynie 2007/2008
- w II Gminny konkursie języka angielskiego „Check Your English” – I miejsce 2007/2008
- w powiatowym konkursie teatralnym w Cieszynie - „O istebniańskich brudlikach” I miejsce
- I miejsce chłopców i dziewczyn w Drużynowych biegach narciarskich powiatowych w 2004/2005 oraz I miejsce chłopców w zawodach wojewódzkich narciarstwa klasyczne 2004-2005

- I miejsce chłopców w Sztafetowych biegach przełajowych powiatowych w 2006-2007 oraz I miejsce dziewcząt w 2007-2008
- II miejsce dziewczęta w Czwórboju LA powiatowym w 2007-2008

3. Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Marii Konopnickiej

Tab. Ilość uczniów w ostatnich trzech latach

Rok szkolny	Klasy I - VI	Klasa 0	Razem
2007/2008	48	10	58
2006/2007	52	8	60
2005/2006	58	7	65

Źródło: Dane Urzędu Gminy

Uczniowie mogą korzystać z zajęć dodatkowych zorganizowanych przez OPP – kółko plastyczne, kółko folklorystyczne i kółko koronczarskie oraz zajęć dodatkowych prowadzonych zgodnie z projektem organizacyjnym – kółko przyrodnicze i kółko matematyczne.

Wśród ważniejszych osiągnięć uczniów należy wymienić:

- III miejsce w Gminnym Konkursie Ortograficznym – kl.2 oraz III miejsce kl.3
- 14 miejsce kl.4 w Ogólnopolskiej olimpiadzie z j. polskiego „Olimpus” dla kl. 4-6 sesja wiosenna
- 13 miejsce kl.4 w Ogólnopolskiej olimpiadzie z j. polskiego „Olimpus” dla kl. 4-6 sesja zimowa
- 15 miejsce kl.4 w Ogólnopolskim Konkursie Przedmiotowym „Pingwin” 2007 dla kl. 4-6 – j. polski

4. Gimnazjum im. Jana Pawła II

Tab. Ilość uczniów w ostatnich trzech latach

	rok szkolny		
	2005/2006	2006/2007	2007/2008
liczba uczniów	661	627	593

Źródło: Dane Urzędu Gminy

W szkole prowadzone są zajęcia pozalekcyjne sportowe:

- koszykówka, piłka nożna dziewczyn, siatkówka, piłka ręczna

i kulturalno – naukowe:

- kółko taneczne, kółko gry na instrumentach, kółko teatralne, kółko recytatorskie, kółko turystyczne, Spotkanie ze sztuką, Klub ekologiczny, kółko polonistyczne, kółko geograficzne, kółko informatyczne, kółko informatyczne „Macintosh”, kółko matematyczne, kółko historyczne, kółko szachowe.

Wśród wybitnych osiągnięć gimnazjalistów należy wymienić:

- I miejsce w Wojewódzkim Przeglądzie Zespołów Teatralnych

- III miejsce w Powiatowym Konkursie Recytatorskim
- I miejsce w Wojewódzkim Konkursie Plastycznym
- I miejsce w Międzynarodowych Akademickich Mistrzostwach Polski
- I miejsce w Gimnazjacie młodzieży szkolnej województwa śląskiego
- I miejsca: w Powiatowym Konkursie Ortograficznym, w Powiatowym Konkursie Recytatorskim, w Powiatowym Konkursie Plastycznym

Dodatkowo Gimnazjum w Istebnej jest najlepszą szkołą w Polsce w konkurencji Biegi narciarskie, czego odzwierciedleniem jest niezmiennie pierwsze miejsce w rankingu SKIPOL w kategorii JUNIOR C.

5. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Istebnej Zaolziu:

- Liceum Profilowane,
- Liceum dla dorosłych (wieczorowe),
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa.

Tab. Ilość uczniów w ostatnich trzech latach

	rok szkolny		
liczba uczniów	2005/2006	2006/2007	2007/2008
ZSZ	125	169	186
LP	109	95	88

Źródło: Dane Urzędu Gminy

W szkole prowadzone są zajęcia z przedmiotowe przygotowujące do matury oraz zajęcia sportowe z siatkówki.

Do wybitnych osiągnięć uczniów należą:

- II i III miejsce w Mistrzostwach Tatrzańskiego Związku Narciarskiego,
- IV miejsce sztafety i II miejsce indywidualne w Mistrzostwach Polski w biegach narciarskich,
- II miejsce w Międzynarodowym Konkursie Gwary Śląska Cieszyńskiego,
- I miejsce w Międzyszkolnym Konkursie Matematycznym dla uczniów ZSZ „Matematyka na co dzień”,
- I miejsce w XXXIII Wojewódzkim Przeglądzie Szkolnych Zespołów Artystycznych.

Przy Wojewódzkim Centrum Pediatrii "Kubalonka" w Istebnej działa Zespół Szkół im. dr Stanisława Kopczyńskiego, w skład którego wchodzi obecnie: Szkoła Podstawowa, Gimnazjum, Liceum Ogólnokształcące oraz Zespół Pozalekcyjnych Zajęć Wychowawczych. Zajęcia pozalekcyjne prowadzone w ramach Zespołu Pozalekcyjnych Zajęć Wychowawczych realizowane są w świetlicach oddziałów leczniczych (łącznie 12 świetlic) oraz w pracowniach terapii zajęciowej takich jak: pracownia fotograficzna, pracownia techniczna, pracownia modelarska i pracownia plastyczna. i sala gimnastyczna.

W Istebnej działają również dwie Ochronki Sióstr Służebniczek w Istebna Andziolówce i Istebnej.

3.11. Kultura, sport i turystyka

W Istebnej prężnie dział Gminny Ośrodek Kultury – Biblioteka Publiczna z dwiema filiami:

- Gminny Ośrodek Kultury – Biblioteka Publiczna w Istebnej, Filia Nr 1 w Jaworzynce,
- Gminny Ośrodek Kultury – Biblioteka Publiczna w Istebnej, Filia Nr 2 w Koniakowie.

GOK zajmuje się rozwojem i podnoszeniem poziomu życia kulturalnego mieszkańców gminy, kultywowaniem starych tradycji ludowych i kultury ludowej regionu, rozwijaniem zainteresowań mieszkańców, szczególnie w zakresie budownictwa regionalnego, rzeźby ludowej, koronkarstwa, haftu i pieśni ludowej. Organizuje imprezy oświatowe, artystyczne i rozrywkowo – rekreacyjne, koordynuje działalność zespołów regionalnych, kół zainteresowań oraz sprawuje nadzór merytoryczny nad działalnością placówek kulturalno – wychowawczych na terenie gminy. Pracownicy GOK-u gromadzą i udostępniają materiały repertuarowe, informacyjno – bibliograficzne o regionie i twórcach ludowych, rozwijają społeczną i samorządową aktywność kulturalno – oświatową poprzez: stałą współpracę z organizacjami społecznymi, kulturalnymi, stowarzyszeniami regionalnymi, instytucjami oświatowymi.

Wśród bogatego programu kulturalnego przygotowanego przez GOK znajdują się m.in. imprezy i wystawy związane z lokalnymi obrzędami:

- Wystawa Zwyczajów Bożonarodzeniowych,
- Zawody Furmanów 2008,
- Konkurs gwarowy „Nasióm Rzecióm”,
- Wystawa rzeźby w kamieniu i drewnie Grzegorza Michałka z Koniakowa pt. „Metamorfozy”,
- Majówka z Wisłą, Amfiteatr „Pod Skoczną”,
- Miyszani Łowiec na Ochodzitej w Koniakowie, na Stecówce w Istebnej,
- Regionalny Konkurs Kulinaryny w „Muzeum na Grapie”,
- Wystawa Twórczości Ludowej w Gminnym Ośrodku Kultury w Istebnej,
- „Muzyka na Sałaszu na św. Jóna”,
- Festyn Świętojański,
- XII Dni Istebnej „Z Ochodzitej, przez Skalite, po Kozubową”,
- Strzyżenie Owiec na Ochodzitej w Koniakowej,
- Impreza „Beskidzkiej 5” w Istebnej „Amfiteatr pod Skoczną”,
- XIV Festyn Istebniański w ramach „Tygodnia Kultury Beskidzkiej”,
- Pasterskie Przysmaki Kolyba na Szańcach w Koniakowie,

- IV Rajd Łunochodów,
- Dożynki Gminne,
- Zganie Łowiec w Istebnej na Stecówce,
- Wystawa „Wspomnienie muzykantów z Trójwi”,
- Rozsód Łowiec i Śląskie Gody - Koniaków Ochodzita,
- Zaduszki Istebniańskie w Ośrodku Edukacji Ekologicznej,
- Wystawa prac dzieci szkolnych „Zwyczaj Bożonarodzeniowe, Istebniańskie Mikołaje”,
- Przegląd Grup Kolędniczych.

Cały obszar gminy zaliczany jest do obszarów turystycznych I i II kategorii i stanowi gminę „krajoznawczo – wypoczynkową” o dużych walorach.

Do walorów wypoczynkowych należą: czyste powietrze wolne od zanieczyszczeń, cisza, duże nasłonecznienie, niski stopień urbanizacji, duży stopień zalesienia, bardzo urozmaicona rzeźba terenu, atrakcyjne krajobrazy, tereny otwarte pól i łąk, tereny źródliskowe Olzy i Czadeczki, doskonały klimat dla osób z chorobami dróg oddechowych, warunki do uprawiania turystyki pieszej i rowerowej, narciarstwa, snowboardu, paralotniarstwa na Złotym Groniu i na Ochodzitej. szlaki turystyczne, tereny zabudowań z zespołami obiektów zabytkowych. Biegowe trasy narciarskie na Kubalonce o europejskim standardzie są ogólnodostępne przez cały sezon zimowy.

Na terenie Gminy zlokalizowane są punkty widokowe, z których można oglądać:

- za Koniakowem w kierunku Miłówki wzniesienie Koczy Zamek (846 m n.p.m.) z pomnikiem na szczycie „Żołnierzy AK”,
- panoramę widokową z Ochodzitej,
- panoramę Istebnej z Andziolówki,
- Jaworzynka Wawrzaczowy Groń – panorama na Ochodzitą i część Beskidu w Słowacji i Czechach.

3.12. Infrastruktura techniczna

W gminie Istebna długość sieci kanalizacyjnej i wodociągowej wynosi odpowiednio 40,3 km i 56,2 km. W ostatnich latach gmina złożyła wniosek do ZPORR na budowę oczyszczalni ścieków wraz z kanalizacją sanitarną. Inwestycja ta jest aktualnie realizowana i planowana jest dalsza rozbudowa sieci kanalizacyjnej w latach następnych. Istnieje jednak potrzeba ciągłej rozbudowy istniejących sieci, dlatego gmina sukcesywnie przygotowuje wnioski do funduszy strukturalnych UE i innych krajowych.

Na terenie gminy Istebna nie ma czynnej sieci gazowej. Brak tej sieci jest wynikiem bardzo niekorzystnego ukształtowania terenu oraz dużym rozproszeniem osiedli mieszkaniowych w sołectwach gminy. Budowa sieci gazowej jest w przyszłości planowa od strony Wisły.

Wieś zasilana jest w energię elektryczną z PE Wisła linia średniego napięcia 15 kV. Jest to główny kierunek zasilania, gdyż połączenie od strony Milówki z PE Rajcza nie zapewnia prawidłowego napięcia u odbiorców. Poprawę w zasilaniu ma zapewnić projektowana dwutorowa linia wysokiego napięcia 110kV w Istebnej.

Położenie wsi na głównych wododziałach i budowa geologiczna wykluczają możliwość lokalizacji wysypisk lub składowania odpadów na terenie gminy. W porozumieniu z sąsiadującymi gminami przeprowadzany jest wywóz śmieci poza teren gminy. Gmina Istebna ma podpisaną umowę z gminą Knurów na składowanie i utylizację odpadów na jej terenie. Na terenie gminy prowadzona jest również systematyczna akcja likwidacji dzikich wysypisk.

Sieć dróg gminnych na terenie Istebnej liczy 101 km. W gminie znajduje się także liczna sieć dróg tzw. zakładowych należące do Lasów Państwowych.

Drogi powiatowe to:

Nr S1050 – Kamesznica – Koniaków

Nr S2643 – droga przez Istebną

Nr S2644 – droga przez Jaworzynkę

Nr S2674 – Istebna Szarcuła – Istebna Kubalonka

Drogi wojewódzkie (20,94 km) to:

Nr 941 – Kubalonka - Jaworzynka Krzyżowa

Nr 943 – Istebna Jasnowice (Granica Państwa) – Koniaków

Na terenie gminy Istebna nie ma dróg krajowych. Łączna długość sieci drogowej na terenie gminy Istebna to 129 km (bez zakładowych)

3.13 Organizacje społeczne w Istebnej

- OSP Istebna Zaolzie
- Jednostka Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego OSP Istebna Centrum
- Klub piłkarski KP Trójwieś Istebna
- Międzyszkolny Klub Sportowy MKS Istebna
- Narciarski Klub Sportowy NKS Trójwieś Beskidzka
- Uczniowski Klub Sportowy UKS „Gimnazjum” Istebna
- Stowarzyszenie Agroturystyczne „Natura” koło w Istebnej
- Polski Związek Łowiecki okręg Bielsko – Biała

- Polski Związek Pszczelarski
- Polski Związek Hodowców Gołębi Poczтовых okręg Bielsko – Biała
- Związek Podhalań Oddział Górali Śląskich
- Górnośląski Klub Modelarstwa Kosmicznego i Lotniczego im. Carla Neubronnera w Rybniku
- Stowarzyszenie Wspólnota Istebnej, Jaworzynki, Koniakowa
- Stowarzyszenie Kulturalno – Oświatowe „NA GRONIACH”
- Towarzystwo Emerytów i Rencistów Istebna
- Towarzystwo Miłośników Regionu Istebnej, Jaworzynki i Koniakowa
- Macierz Ziemi Cieszyńskiej – Koło w Istebnej
- Polski Komitet Pomocy Społecznej – Koło w Istebnej
- Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych – Koło w Istebnej
- Rada sołecka
- Stowarzyszenie „Manu – Art”
- Stowarzyszenie społeczno – kulturalne „Istebna”

3.14 Instytucje publiczne na terenie sołectwa Istebna

- Gminne Przedszkole
- Szkoła Podstawowa Nr 1
- Szkoła Podstawowa Nr 2
- Gimnazjum Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych
- Zespół Pozalekcyjnych Zajęć Wychowawczych
- Gminny Zespół d/s oświaty
- Dwie Ochronki Sióstr Służebniczek
- Punkt Informacji Turystycznej
- Urząd Gminy
- Gminny Ośrodek Kultury – Biblioteka Publiczna w Istebnej
- Poczta Polska w Istebnej
- Bank Spółdzielczy w Ustroniu Oddział w Istebnej
- Rewir Dzielnicy Komisarzatu Policji w Wiśle:
 - Istebna
 - Jaworzynka
 - Koniaków
- Pogotowie Ratunkowe

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Istebnej
- NZOZ „Istebna – Centrum” S.C.
- NZOZ „Na Dzielcu”
- WCP „Kubalonka”
- Zespół Szkół przy WCP „Kubalonka”

4. Inwentaryzacja zasobów służąca ujęciu stanu rzeczywistego

Podczas zebrania wiejskiego sołectwa Istebna, mieszkańcy dokonali inwentaryzacji zasobów swojego sołectwa. Ocenie poddano kilka czynników, tj.

- infrastrukturę i otoczenie,
- kulturę i rekreację,
- gospodarkę,
- społeczność lokalną.

Poproszono również mieszkańców o wypowiedzenie się, co ich zdaniem jest najpilniejsze do zrobienia w sołectwie i czym wyróżnia się sołectwo.

Inwentaryzacja zasobów sołectwa Istebna zawiera wykaz tych elementów, które mogą lub będą wykorzystane do jego rozwoju określonego w Planie Odnowy Miejscowości.

Tab. . Inwentaryzacja zasobów sołectwa Istebna

<i>Położenie, komunikacja, dostęp do aglomeracji miejskiej</i>	
Zasób	Charakterystyka zasobu jakim dysponuje sołectwo
Położenie, komunikacja, dostęp do aglomeracji miejskiej	1. dobre połączenie komunikacyjne z pobliskimi większymi miastami
	2. dostępność do dróg ponad lokalnych
	3. sprawne połączenie PKS z pobliskimi większymi miast
Drogi i chodniki	1. drogi lokalne wymagające remontów i modernizacji
	2. nie wystarczająca ilość chodników
	3. doświetlenie sołectwa
Sieć wod. – kan., gaz, czystość	1. potrzeba rozbudowy sieci wodociągowej
	2. potrzeba rozbudowy oczyszczalni ścieków
	3. brak kanalizacji sołectwa
	4. brak kompleksowego rozwiązania gospodarki wodno – ściekowej dla całej gminy
	5. brak lokalnego składowiska odpadów komunalnych i bytowych
	6. brak edukacji ekologicznej w zakresie korzyści płynących z segregowania odpadów komunalnych
	7. brak sieci gazowej
	8. zmniejszająca się ilość dzikich wysypisk
	9. brak koszy przyulicznych
Tereny inwestycyjne	1. Rozbudowa, przebudowa i budowa nowych obiektów o formie, charakterze i materiale dostosowanym do otoczenia i cechach architektury lokalnej

<i>Środowisko przyrodnicze</i>	
Zasób	Charakterystyka zasobu jakim dysponuje sołectwo
Walory krajobrazowe	1. urozmaicone ukształtowanie terenu
	2. czyste powietrze
	3. karpacki region klimatyczny
	4. duże obszary leśne pełniące funkcje ochronne
	5. brak strefy ochronnej źródłowego odcinka Olzy
	6. zabytkowy park przykościelny
Flora i fauna	1. wymierający charakterystyczny świerk pospolity tzw. świerk istebniański
	2. zróżnicowane gatunki chronionej flory i fauny
	3. Liczne pomniki przyrody
	4. część sołectwa leży w obszarze Natura 2000
	5. część sołectwa leży na terenie Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego
	6. Ośrodek Edukacji Ekologicznej
Rzeki	1. granica zlewni trzech rzek: Wisły, Olzy i Dunaju
	2. przebiegający przez gminę wododział Morza Bałtyckiego i Czarnego
	3. liczne potoki i źródła
	4. dobrze rozwinięta sieć rzeczna
	5. rowy melioracyjne wymagające oczyszczenia i przebudowy
	6. niewystarczająca ilość wód w miesiącach letnich
<i>Kultura i rekreacja</i>	
Zasób	Charakterystyka zasobu jakim dysponuje sołectwo
Obiekty kultury i obiekty chronione	1. duża ilość przydrożnych krzyży i kapliczek
	2. obiekty kultury sakralnej i architektury
	3. obiekty architektury regionalnej
	4. Muzeum Regionalne Chata Kawuloka
	5. dobrze rozwinięta baza kulturalna
	6. Szlak Architektury Drewnianej
Tradycje, obrzędowość i obyczaje	1. kultywowanie tradycji regionalnych (Mikołaje, Święte Wieczory, Połazy, Morzany)
	2. współpraca przygraniczna
	3. prężnie działające kapele regionalne (Ochodzita, Wałasi, Góralija)
	4. liczne imprezy folklorystyczne
	5. Izba Pamięci Jerzego Kukuczki

	6. Rajd Górski im. Jerzego Kukuczki
	7. Miyszani Łowiec
	8. Międzynarodowy Bieg im. Stanisława Legierskiego „Istebniański Kapelusze”
	9. Festyn Istebniański
	10. Rajd Łunochodów
	11. Dożynki Gminne
	12. Zganie Łowiec
	13. Zaduszki Istebniańskie
	14. Przegląd Grup Kołędniczych
	15. duża ilość wytwórców ludowych
	16. Zespół Regionalny „Istebna” i „Mali Istebniacy”
	17. zanikająca gwara regionu istebniańskiego – gwara dialektu jablonkowskiego
	18. Międzynarodowy Bieg Narciarski o „Istebniański Bruclik”
	19. Kultywowanie stroju regionalnego
	20. cyklicznie organizowane konkursy kulinarne
Tereny rekreacyjne i sportowe	1. Ośrodek Sportowo – Rekreacyjny „Pod Skocznią” wymagający remontu
	2. Hala Sportowo – Widowiskowa przy Gimnazjum
	3. Hala Sportowa przy Ośrodku Kolonijnym Las
	4. liczne ścieżki rowerowe i górskie trasy rowerowe
	5. boiska sportowe na Zaolziu
	6. basen otwarty przy CSW Halniok
	7. sześć wyciągów narciarskich
	8. liczne szlaki i ścieżki turystyczne
	9. dobre tereny narciarskie
	10. niewystarczająca ilość tras dla narciarstwa biegowego
	11. Szkolne Schronisko Młodzieżowe Zaolziańska
	12. Schronisko Turystyczne Stecówka
Gospodarka	
Zasób	Charakterystyka zasobu jakim dysponuje sołectwo
Przedsiębiorczość, praca, rolnictwo	1. rozdrobnione gospodarstwa rolne
	2. brak nowoczesnych technologii w rolnictwie
	3. liczne przedsiębiorstwa przemysłu drzewnego
	4. duża ilość małych rodzinnych firm w sektorze turystyki

Miejsca noclegowe, pola namiotowe, kempingowe, agroturystyka	1. brak pól namiotowych
	2. liczne gospodarstwa agroturystyczne
	3. dobrze rozwinięta baza noclegowa
	4. brak pól kempingowych
	5. dobrze rozwinięta baza gastronomiczna
	6. potrzeba poprawy standardu oferowanych usług noclegowych
Instytucje publiczne na terenie sołectwa	1. Gminne Przedszkole
	2. Szkoła Podstawowa Nr 1
	3. Szkoła Podstawowa Nr 2
	4. Zespół Szkół przy WCP „Kubalonka”
	5. Gimnazjum
	6. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych
	7. Zespół Pozalekcyjnych Zajęć Wychowawczych
	8. Gminny Zespół d/s oświaty
	9. Dwie Ochronki Sióstr Służebniczek
	10. Punkt Informacji Turystycznej
	11. Urząd Gminy
	12. Gminny Ośrodek Kultury – Biblioteka Publiczna w Istebnej wymagający remontu
	13. Poczta Polska w Istebnej
	14. Bank Spółdzielczy w Ustroniu Oddział w Istebnej
	15. Rewir Dzielnicowych Komisariatu Policji w Wiśle: - Istebna - Jaworzynka - Koniaków
	16. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Istebnej
	17. NZOZ „Istebna – Centrum” S.C.
	18. NZOZ „Na Dzielcu”
	19. Pogotowie Ratunkowe
	20. WCP „Kubalonka”
	21. brak Posterunku Policji
Spółeczność lokalna	
Zasób	Charakterystyka zasobu jakim dysponuje sołectwo
Organizacje pozarządowe	1. OSP Istebna Zaolzie
	2. JKSR – G OSP Istebna Centrum

	3. Klub piłkarski KP Trójwieś Istebna
	4. Międzyszkolny Klub Sportowy MKS Istebna
	5. Narciarski Klub Sportowy NKS Trójwieś Beskidzka
	6. Uczniowski Klub Sportowy UKS „Gimnazjum” Istebna
	7. Stowarzyszenie Agroturystyczne „Natura” koło w Istebnej
	8. Polski Związek Łowiecki okręg Bielsko – Biała
	9. Polski Związek Pszczelarski
	10. Polski Związek Hodowców Gołębi Poczтовых okręg Bielsko – Biała
	11. Związek Podhalan Oddział Górali Śląskich
	12. Górnośląski Klub Modelarstwa Kosmicznego i Lotniczego im. Carla Neubronnera w Rybniku
	13. Stowarzyszenie Wspólnota Istebnej, Jaworzynki, Koniakowa
	14. Stowarzyszenie Kulturalno – Oświatowe „NA GRONIACH”
	15. Towarzystwo Emerytów i Rencistów Istebna
	16. Towarzystwo Miłośników Regionu Istebnej, Jaworzynki i Koniakowa
	17. Macierz Ziemi Cieszyńskiej - Koło w Istebnej
	18. Polski Komitet Pomocy Społecznej – Koło w Istebnej
	19. Stowarzyszenie „Manu – Art”
	20. Stowarzyszenie społeczno – kulturalne „Istebna”
	21. Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych – Koło w Istebnej
Miejsca spotkań mieszkańców sołectwa	1. boiska klubów sportowych i szkół
	2. Amfiteatr Pod Skoczną
	3. Ośrodek Edukacji Ekologicznej
	4. remiza OSP
	5. placówki instytucji kulturalnych i sportu
	6. karczma „U Ujca”
	7. szkoły podstawowe i gminne przedszkole

5. Analiza SWOT dla sołectwa Istebna

SWOT – analiza zasobów sołectwa i otoczenia zewnętrznego.

Analiza SWOT jest to metoda diagnozy sytuacji społeczności lokalnej:

- S** – Strengths – silne strony, atuty – zasoby sołectwa
- W** – Weaknesses – wady, słabe strony – zasoby sołectwa
- O** – Opportunities – okazje, możliwości, szanse – otoczenie sołectwa
- T** – Threats – trudności, zagrożenia – otoczenia sołectwa

W celu uzyskania jasnej analizy traktuje się atuty i słabe strony jako czynniki wewnętrzne, punkt widzenia społeczności lokalnej, na które społeczność ma wpływ, a okazje i zagrożenia jako czynniki zewnętrzne, znajdujące się w bliższym i dalszym otoczeniu gminy.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- duży przyrost naturalny - kultywowanie tradycji regionalnych (strój, gwara, rękodzieło, folklor) - rozwijająca się baza turystyczna - dobrze rozwinięta sieć szkół - częste organizowanie kuligów, festynów, imprez sportowych latem i zimą - duże osiągnięcia w sportach zimowych i letnich oraz modelarstwie - aktywne społeczeństwo - krajobraz, przyroda - silna więź rodzinna - zabytki kulturowe i religijne - duża ilość twórców ludowych	- brak miejsc rekreacji (baseny, hale i boiska sportowe) - słaba reklama na zewnątrz - brak kompleksowego rozwiązania gospodarki wodo-ściekowej, brak wody w okresie letnim - zły stan dróg gminnych - wymagający remontu Amfiteatr Pod Skoczną - gasnąca więź międzyludzka - brak bazy rozwojowej dla młodzieży (klubów, kół zainteresowań) - brak placu zabaw dla dzieci przy przedszkolu oraz placu zabaw ogólnodostępnego - wyjazd młodzieży za pracą - brak parkingów - rozproszona zabudowa - zagrożenie charakterystycznego świerka istebniańskiego - brak dostępu do kultury (ogólnej i wysokiej)
SZANSE	ZAGROŻENIA
- możliwość pozyskania funduszy unijnych - rozwój turystyki aktywnej - inwestycje gminne i wojewódzkie - współpraca trans graniczna - przynależność gminy do „Beskidzkiej 5”	- zbyt drogie paliwo alternatywne - ciągle zmieniające się przepisy - fala obcych osiedlających się na terenie gminy - duża konkurencja za strony sąsiednich

- dobry dostęp do szkół ponadgimnazjalnych i wyższych w regionie - informatyzacja społeczeństwa	- miejscowości, Czech i Słowacji - niewłaściwa gospodarka leśna - marginalizacja gminy ze strony władz powiatu i województwa - zbyt wysokie ceny żywności - nieprzestrzeganie prawa budowlanego - degradacja środowiska - wysokie ceny energii elektrycznej - zły stan dróg wojewódzkich i powiatowych - kluczowych dla rozwoju turystyki - negatywne wpływy z zewnątrz
---	---

6. Opis planowanych zadań w ramach Planu Odnowy Miejscowości

6.1. Hierarchia celów strategicznych i operacyjnych w sołectwie Istebna

W czasie zebrania wiejskich mieszkańcy uznali, że priorytetowym celem dla sołectwa Istebna jest stworzenie mieszkańcom bardzo dobrych warunków życia oraz zapewnienie rozwoju i odnowy miejscowości.

Przyjmując cel priorytetowy jako nadrzędny, ustalono następujące cele szczegółowe i operacyjne:

Tab.. Cele szczegółowe i operacyjne

Lp.	NAZWA	TERMIN	CEL	PRZEZNACZENIE	KOSZTY W TYS. [PLN]	ŹRÓDŁO POZYSKANIA ŚRODKÓW
1	Zagospodarowanie sportowo-turystyczne centrum wsi Istebna przy Szkole Podstawowej nr 1	2008-2009	Zagospodarowanie centrum wsi	stworzenie miejsc wypoczynku i spotkań mieszkańców wsi	660 tys.	PROW 2007-2013 Gmina Istebna
2	Remont i zagospodarowanie Amfiteatru „Pod Skocznią”	2008-2010	Rozwój infrastruktury okoloturystycznej	organizacja czasu wolnego	1 700 tys.	RPO WŚ 2007-2013 Gmina Istebna
3	Oznakowanie zabytków i obiektów charakterystycznych	2009-2010	Poprawa walorów kulturowych i turystyki	promocja walorów kulturowych	40 tys.	PROW 2007-2013 RPO WŚ 2007-2013 Gmina Istebna
4	Budowa placu zabaw przy gminnym Przedszkolu	2009-2010	Poprawa warunków życia	stworzenie miejsc wypoczynku i spotkań mieszkańców wsi	200 tys.	PROW 2007-2013 RPO WŚ 2007-2013 Gmina Istebna
5	Budowa parkingu w centrum wsi	2010-2011	Naprawa układu komunikacyjnego	zapewnienie miejsc parkingowych	595 tys.	PROW 2007-2013 RPO WŚ 2007-2013 Gmina Istebna
6	Remont drogi wojewódzkiej Nr 941	2008-2011	Poprawa dostępności komunikacyjnej	zapewnienie dojazdu	b.d.	Województwo Śląskie
7	Modernizacja budynku Gminnego Ośrodka Kultury	2009-2010	Podniesienie atrakcyjności kulturowej	promocja walorów kulturowych	350 tys.	PROW 2007-2013 RPO WŚ 2007-2013 Gmina Istebna
8	Poprawa gospodarki wodno-ściekowej	2008-2013	Ochrona środowiska naturalnego	zapewnienie podstawowych usług wod.-kan. mieszkańcom wsi	b.d.	PROW 2007-2013 RPO WŚ 2007-2013 WFOŚiGW w Katowicach Gmina Istebna

9	Budowa ujęcia wody Gańczorka wraz z siecią wodociagową dla Gminy Istebna	2007-2012	.Poprawa gospodarki wodno ściekowej	zapewnienie dostawy wody pitnej	6 000 tys.	PROW 2007-13 WFOŚiGW w Katowicach Gmina Istebna
10	Budowa oczyszczalni ścieków wraz z kanalizacją sanitarną Andziolówki, tartaku i Dzielca	2006-2011	.Poprawa gospodarki wodno ściekowej	zapewnienie odbioru ścieków	9 600 tys.	RPO WŚ 2007-2013 Gmina Istebna
11	Budowa oczyszczalni ścieków Zaolzie z siecią kanalizacyjną	2009-2012	.Poprawa gospodarki wodno ściekowej	zapewnienie odbioru ścieków	9 425 tys.	WFOŚiGW w Katowicach Gmina Istebna
12	Budowa sieci kanalizacyjnej Istebna Wilcze	2009-2011	.Poprawa gospodarki wodno ściekowe	zapewnienie odbioru ścieków	1 500 tys.	PROW 2007-2013 Gmina Istebna WFOŚiGW w Katowicach
13	Opracowanie projektu i budowa chodników w ciągu drogi wojewódzkiej nr 943 na odcinku Istebna-Jasnowice wraz z przebudową skrzyżowania dróg wojewódzkich nr 943 i 941	2007-2009	Poprawa układu komunikacyjnego	zapewnienie dojazdu, poprawa bezpieczeństwa	2 580 tys.	Województwo Śląskie Gmina Istebna
14	Modernizacja dróg gminnych Wilcze-Jasnowice	2007-2009	Poprawa dostępności komunikacyjnej	zapewnienie dojazdu	1 535 tys.	POWT Czechy Polska 2007-2013 Gmina Istebna
15	Modernizacja dróg gminnych Młaskawka-Łączyna- Skala-Pietraszonka	2008-2010	Poprawa dostępności komunikacyjnej	zapewnienie dojazdu	1 969 tys.	b.d.
16	Budowa parkingu przy Urzędzie Gminy w Istebnej	2007-2010	Naprawa układu komunikacyjnego	utworzenie miejsc parkingowych w centrum wsi	298, 5 tys.	Powiat Cieszyński Gmina Istebna
17	Budowa parkingu gminnego Pod Grapą w Istebnej Centrum	2007-2010	Naprawa układu komunikacyjnego	utworzenie miejsc parkingowych w centrum wsi	595 tys.	b.d.

18	Termo-modernizacja budynku nr 751 w Istebnej	2007-2008	Poprawa gospodarki mieszkaniowej	poprawa warunków mieszkaniowych, ochrona środowiska	126 tys.	WFOŚiGW w Katowicach Gmina Istebna
19	Termo-modernizacja budynku Urzędu Gminy	2007-2008	Podniesienie jakości świadczonych usług przez samorząd	ochrona środowiska	1 120 tys.	WFOŚiGW w Katowicach Gmina Istebna
20	Stworzenie sieci publicznych punktów dostępu do internetu w Gminie Istebna	2007-2009	Informatyzacja gminy	zapewnienie powszechnego dostępu do internetu	236 tys.	RPO WŚ 2007-2013 Gmina Istebna
21	Budowa wielofunkcyjnego boiska sportowego ogólnodostępnego dla dzieci i młodzieży przy SP nr 2 Istebna Zaolzie	2007-2008	Rozwój sportu i turystyki	zapewnienie miejsca uprawiania sportu i rekreacji	463, 2 tys.	Ministerstwo Sportu Gmina Istebna
22	Zagospodarowanie terenu wokół SP nr 2 Istebna Zaolzie	2008-2009	Poprawa edukacji, sportu i rekreacji	zapewnienie miejsca uprawiania sportu i rekreacji	350 tys.	b.d.
23	Budowa obiektów sportowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą przy Gimnazjum w Istebnej	2007-2010	Rozwój sportu i turystyki	zapewnienie miejsca uprawiania sportu i rekreacji	3 272 tys.	RPO WŚ 2007-2013 Gmina Istebna

Mając na uwadze powyższe cele operacyjne ustalono, że w latach 2007 – 2013 będzie realizowane zadanie z celu szczegółowego nr 1, tj.:

„Zagospodarowanie sportowo-turystyczne centrum wsi Istebna przy Szkole Podstawowej nr 1”.

6.2. Opis szczegółowy zadania priorytetowego

„Zagospodarowanie sportowo-turystyczne centrum wsi Istebna przy Szkole Podstawowej nr 1”.

Planowana inwestycja obejmować będzie budowę ogólnodostępnego zaplecza sportowo-rekreacyjnego. Realizacja tego zadania stworzy miejsce do spotkań i wypoczynku (spędzania wolnego czasu). Zarządcą tego terenu będzie dyrektor Szkoły.

Propozycje zakresu rzeczowego obejmują:

1. budowę placu zabaw dla dzieci w wieku przedszkolnym i do lat 12,
2. przebudowa drogi dojazdowej i parkingu, budowa ścieżek dojścia,
3. urządzenie terenów zielonych (niska zieleń, alejki spacerowe itp.),
4. budowa boiska wielofunkcyjnego z nawierzchnią sportową,
5. budowa bieżni lekkoatletycznej i skoczni w dal,
6. budowa miejsca odpoczynku i spotkań rodzinnych; ławki, stół, kamienny krąg na ognisko, zadaszenie,
7. budowa oświetlenia terenu.

Harmonogram realizacji

Przedmiotowa inwestycja realizowana będzie w latach 2008-2009.

Finansowanie

500 000 zł – co stanowi około 75 % wartości inwestycji – PROW 2007-2013,

160 000 zł – co stanowi około 25 % wartości inwestycji – środki własne.

7. Powiązanie Planu Odnowy Miejscowości z lokalnymi dokumentami

Plan Odnowy Miejscowości solectwa Istebna jest spójny z niżej wymienionymi dokumentami:

1. Zintegrowana Strategia Rozwoju Gminy Istebna 2005-2015, Istebna 2004
2. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Istebna, Istebna październik 2006r.
3. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Istebna na lata 2006 – 2015
4. Gminny Program Ochrony Środowiska dla Gminy Istebna, Istebna 2004
5. Gminny Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Istebna, Istebna 2004
6. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Istebna
7. Strategia Rozwoju Śląska Cieszyńskiego 2001 – 2016, Cieszyn
8. Plan Gospodarki Odpadami dla powiatu Cieszyńskiego, 2003r.

8. Wdrażanie Planu Odnowy Miejscowości

Wdrożenie Planu Odnowy Miejscowości solectwa Istebna rozpocznie się po podjęciu przez Radę Gminy w Istebnej uchwały w sprawie zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości solectwa Istebna. Odpowiedzialnym za wykonanie uchwały jest Wójt Gminy Istebna.

W celu sprawnego i efektywnego realizowania projektów zawartych w zatwierdzonym POM-ie, Wójt Gminy powoła zespół, którego zadaniem będzie realizacja i koordynacja działań.

Szczegółowe zadania zespołu określi Wójt Gminy w drodze stosownego zarządzenia.

9. Monitorowanie realizacji Planu Odnowy Miejscowości

Do monitorowania oceny efektywności i wdrażania Planu Odnowy Miejscowości sołectwa Istebna, służyć będą dane systematycznie gromadzone analizowane i interpretowane.

Monitoring obejmuje :

- monitoring finansowy, tzn. wielkości wydatkowanych środków,
- monitoring rzeczowy tzn. efekty mierzalne danego zadania.

Monitoring finansowy pomoże w porównywaniu faktycznie wydatkowanych środków w stosunku do planu.

Monitoring rzeczowy zobrazuje i umożliwi ocenę stanu wdrażania w stosunku do ustalonych celów.

Szczegółowe zasady monitorowania POM-u ustali Wójt Gminy w drodze stosownego zarządzenia.

10. *Public Relations Planu Odnowy Miejscowości*

Nadrzędnym celem komunikacji społecznej w Planie Odnowy Miejscowości sołectwa Istebna jest szeroka informacja, która w tym szczegółowym przypadku aktywizuje jeszcze większą liczbę odbiorców obszaru Istebnej i zachęca niezdecydowanych do włączenia się w nurt wspólnego działania, wspólnej pracy i utożsamiania się z grupą, aby nie zostać odrzuconym na margines życia wiejskiego.

Z uwagi na stosunkowo niedużą społeczność Istebnej informacja może mieć formę:

- komunikacji bezpośredniej, poprzez np. spotkania Wójt Gminy na zebraniach wiejskich lub w czasie przyjmowania stron, niejako przy okazji rozmowy telefonicznej, poprzez pocztę elektroniczną, informację od charyzmatycznych i znaczących w społeczności osób,
- komunikacji społecznej pośredniej, poprzez m.in. ulotki, plakaty, afisze, gazetkę gminną lub gazetki szkolne, stronę internetową.

11. Zakończenie

Plan Odnowy Miejscowości sołectwa Istebna jest dokumentem otwartym tzn. w zależności od potrzeb i warunków finansowych może być każdorazowo aktualizowany. Pozwoli to na bieżące kreowanie nowych rozwiązań jeszcze głębiej angażujących lokalną społeczność albowiem to mieszkańcy wsi są końcowymi beneficjentami tego Planu.

Przy budowaniu niniejszego Planu wykorzystano m.in.:

- materiały i informacje uzyskane od pracowników Urzędu Gminy w Istebnej,
- informacji innych jednostek samorządu terytorialnego,
- materiały z Powiatowego Urzędu Pracy i Głównego Urzędu Statystycznego,
- rozmowy z sołtysem, radnymi i mieszkańcami.

Przeprowadzone konsultacje społeczne w Istebnej pozwoliły na wykonanie analizy SWOT oraz dostarczyły materiały niezbędne do opisu i scharakteryzowania zamierzonych projektów.

Niezbędne informacje do budowania Planu uzyskano wykorzystując informacje z zebrzań wiejskich.

Bibliografia

1. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007 – 2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Warszawa maj 2007
2. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Warszawa lipiec 2007
3. Obszary wiejskie w 2005r. – GUS 2006r.

Wykaz tabel:

Tab. 1.

Wykaz zdjęć:

Zdj. 1.